



**LATVIJAS MEDIJU ĒTIKAS PADOMES
APTAUJAS REZULTĀTI**



Latvijas mediju īpašnieku, vadības līmeņa darbinieku un žurnālistu aptauja par Latvijas mediju vides novērtējumu

- 54 žurnālistu elektroniska aptauja (izlasi nodrošina LMĒP)
- 10 īpašnieku/vadības līmeņa darbinieku telefonintervijas (izlasi nodrošina LMĒP)
- Aptaujas veikšanas laiks: 2020.gada jūlijs

SATURS



Žurnālistu aptaujas rezultāti

- Izlases raksturojums
- Mediju darbības novērtējums
- Profesionālās vērtības
- Vērtību maiņa
- Žurnālistikas tendences
- Skats uz pārmaiņām
- Prasmes – kas svarīgi, kas ne?
- Kas ietekmē profesionālo līmeni?
- Tiesiskā regulējuma vērtējums
- LMĒP novērtējums
- Ētikas kodeksa novērtējums

Latvijas mediju īpašnieku, vadības līmeņa darbinieku aptaujas rezultāti

- Izlases raksturojums
- Mediju darbības novērtējums
- Mediju vides ētikas novērtējums
- Mediju vides tiesiskais novērtējums

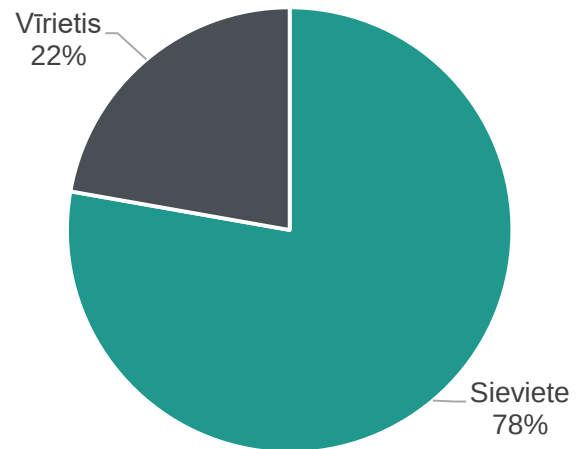


Žurnālistu aptaujas rezultāti

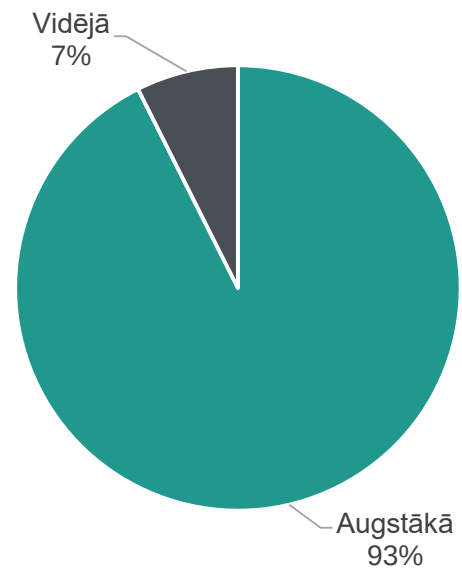
(interneta aptauja)

IZLASES RAKSTUROJUMS

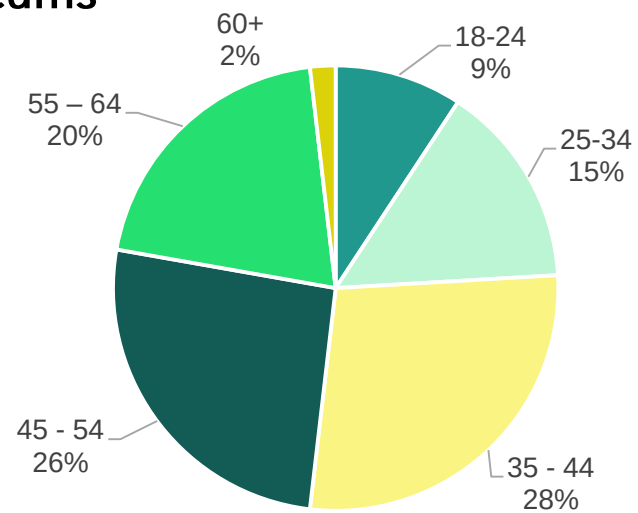
Dzimums



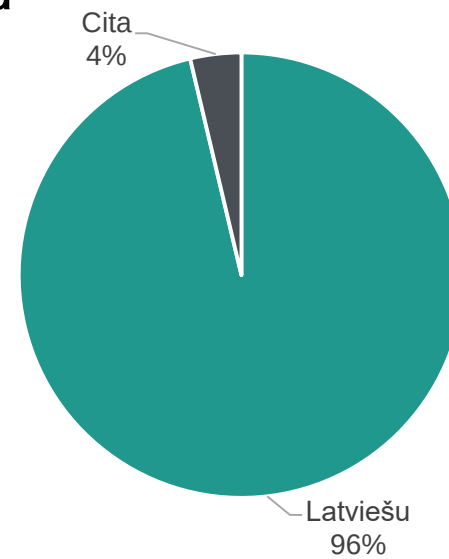
Izglītība



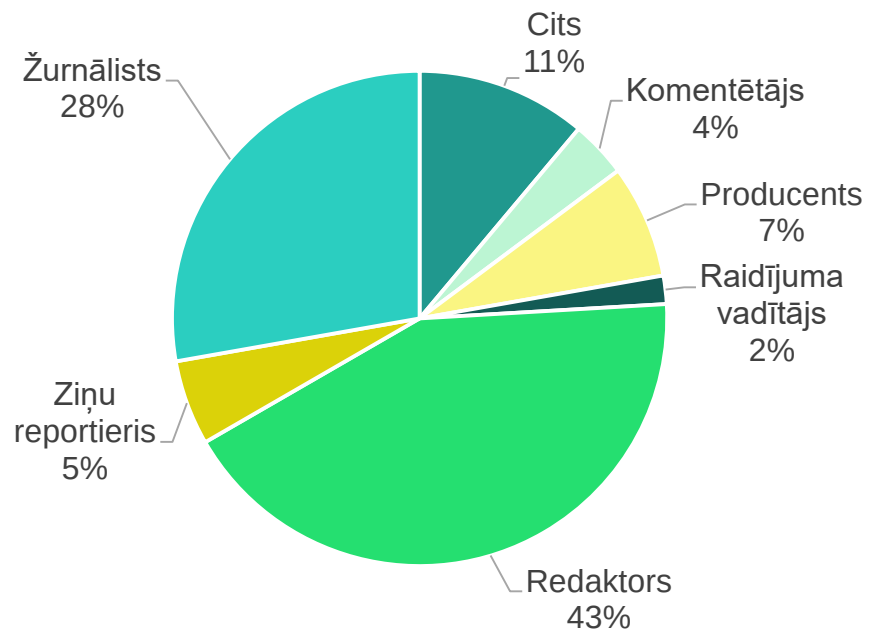
Vecums



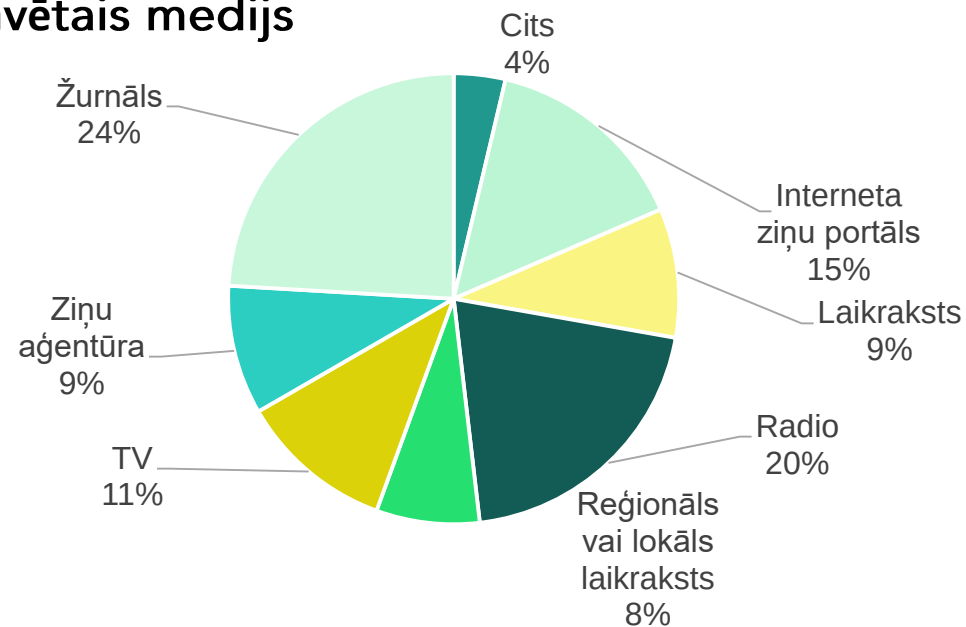
Valoda



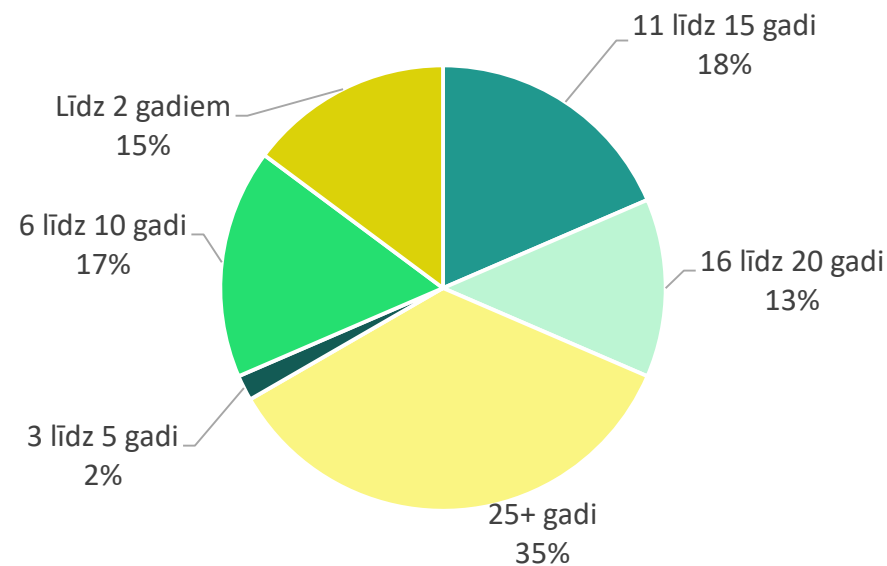
Nodarbošanās



Pārstāvētais medijs



Pieredze žurnālistikā



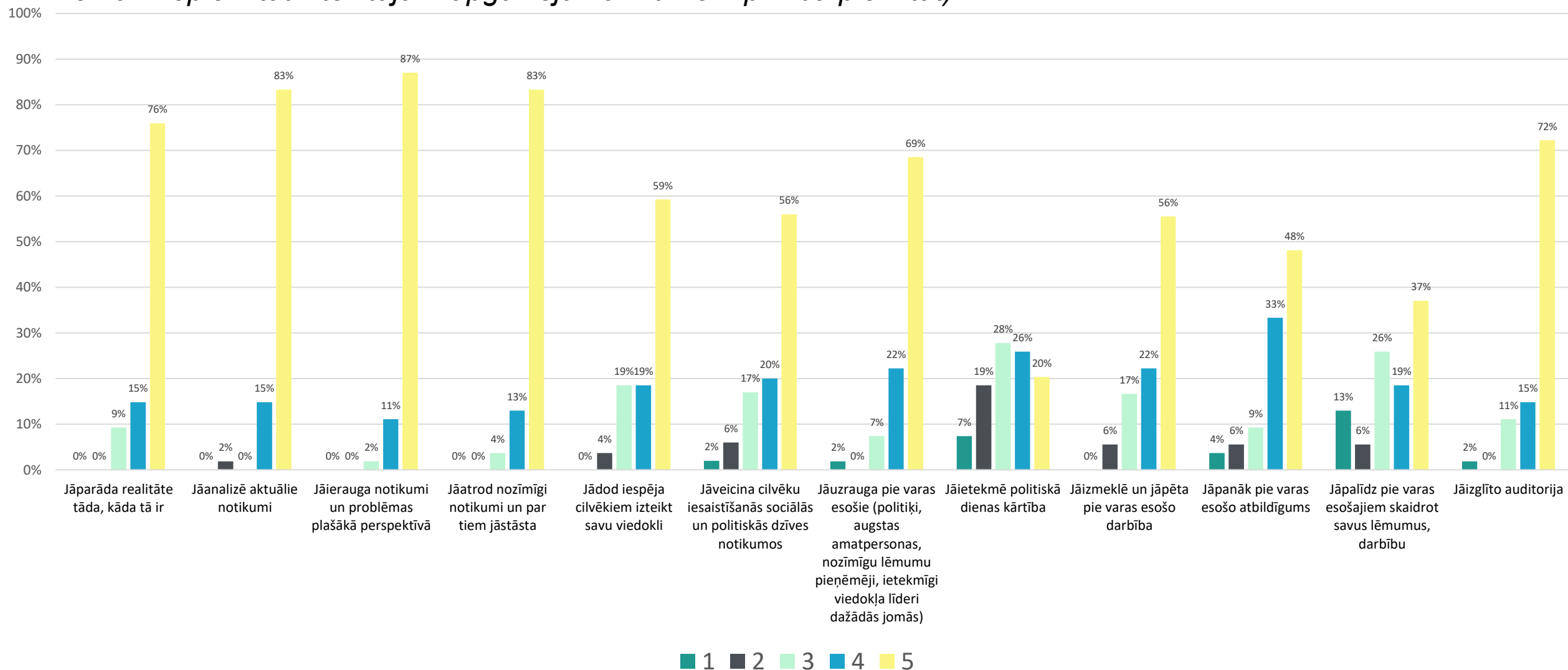
Misijas apziņa, novērtējot mediju darbību: ieraudzīt, stāstīt, analizēt

Trīs novērtētākie aspekti, domājot par žurnālistu darbu un profesionālajiem uzdevumiem medijā:

- jāierauga notikumi un problēmas plašākā perspektīvā (87% no visiem aptaujātajiem pilnībā piekrīt apgalvojumam);
- jāatrod nozīmīgi notikumi un par tiem jāstāsta (83% no visiem aptaujātajiem pilnībā piekrīt apgalvojumam);
- jāanalizē aktuālie notikumi (83% no visiem aptaujātajiem pilnībā piekrīt apgalvojumam).

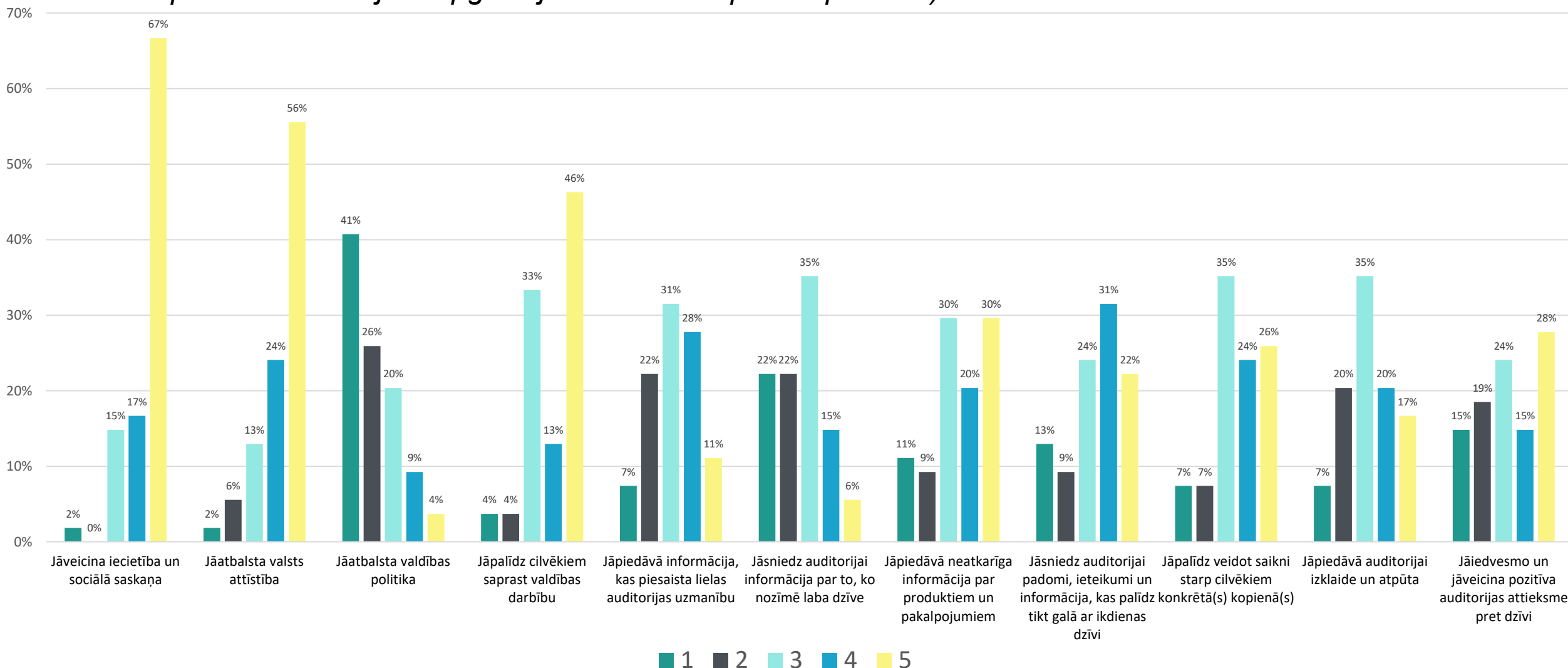
Mediju darbības novērtējums

1. Domājot par žurnālistu darbu un profesionālajiem uzdevumiem medijā, es uzskatu, ka žurnālistam/redaktoram (lūdzu, novērtējiet katru no atbildēm skalā no 1 līdz 5, kur 1 nozīmē, ka nemaz nepiekrītat izteiktajam apgalvojumam un 5 – pilnībā piekrītat)



Mediju darbības novērtējums

1. Domājot par žurnālistu darbu un profesionālajiem uzdevumiem medijā, es uzskatu, ka žurnālistam/redaktoram (lūdzu, novērtējiet katru no atbildēm skalā no 1 līdz 5, kur 1 nozīmē, ka nemaz nepiekrītāt izteiktajam apgalvojumam un 5 – pilnībā piekrītāt)



Nozīmīgākās vērtības, izvērtējot ikdienas darbu žurnālistikā jeb pašu definēts ētikas kodekss:

Patiesums (76% aptaujāto norāda kā sevišķi nozīmīgu)

Precizitāte (72% aptaujāto norāda kā sevišķi nozīmīgu)

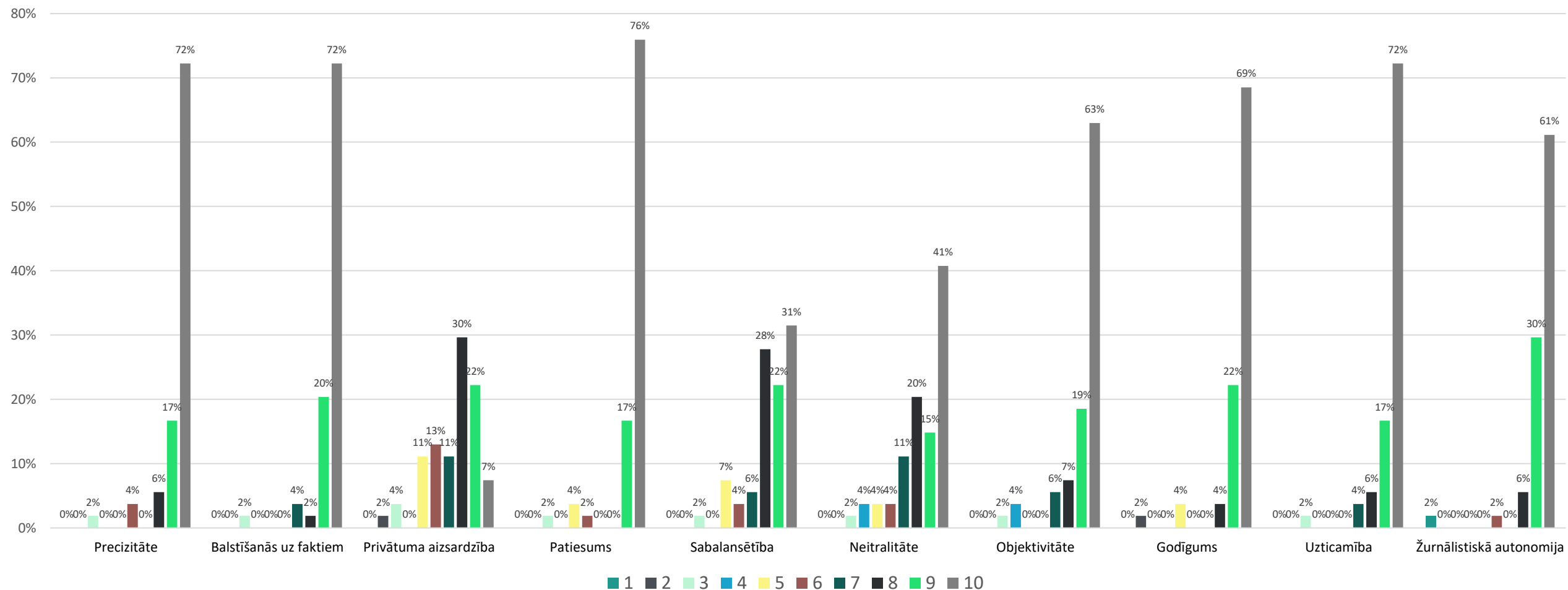
Balstīšanās uz faktiem (72% aptaujāto norāda kā sevišķi nozīmīgu)

Uzticamība (72% aptaujāto norāda kā sevišķi nozīmīgu)

Redakcionālā neatkarība (72% aptaujāto norāda kā sevišķi nozīmīgu)

Mediju darbības novērtējums/ Profesionālās vērtības

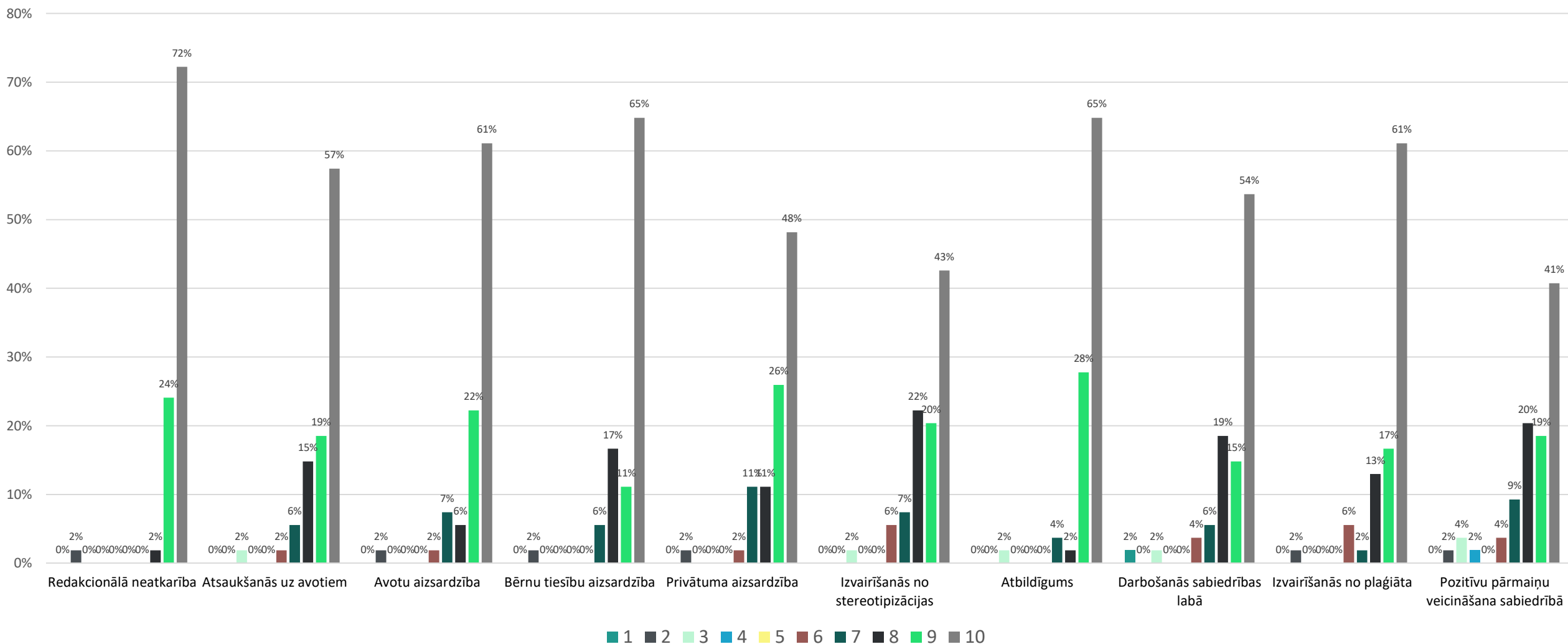
2. Izvērtējot savu ikdienas darbu žurnālistikā, lūdzu identificējiet (atzīmējot ar x), kuras no žurnālistikas profesionālajām vērtībām jums ir nozīmīgas (skalā no 1 – 10, kur 1 ir “nemaz nav nozīmīga” un 10 – sevišķi nozīmīga)



Mediju darbības novērtējums/ Profesionālās vērtības



2. Izvērtējot savu ikdienas darbu žurnālistikā, lūdzu identificējiet (atzīmējot ar x), kuras no žurnālistikas profesionālajām vērtībām jums ir nozīmīgas (skalā no 1 – 10, kur 1 ir “nemaz nav nozīmīga” un 10 – sevišķi nozīmīga)



Nemainīgas profesionālās vērtības: patiesums, atbildīgums, balstīšanās uz faktiem, punktualitāte.

Vērtības, kas kļuvušas nozīmīgākas:
ātrums, tūlītējība, izvairīšanās no stereotipizācijas, privātuma aizsardzība.

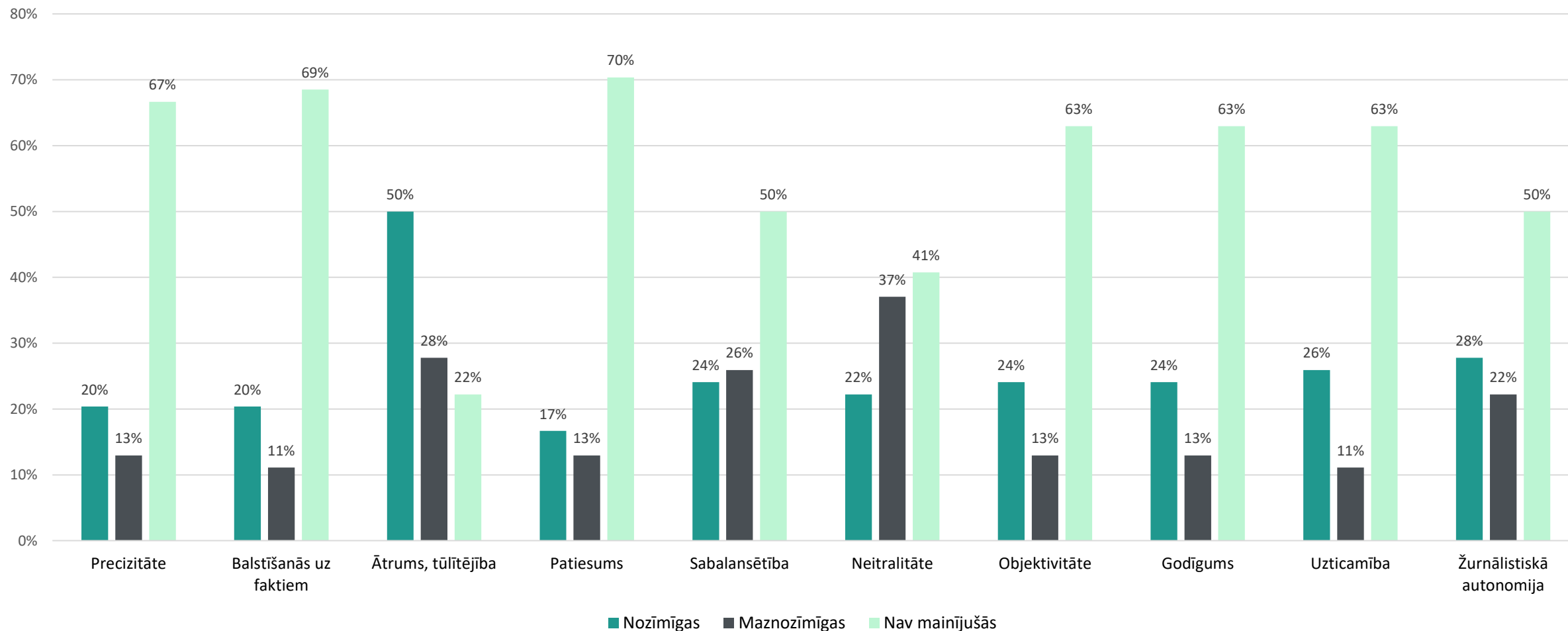
Vērtības, kas kļuvušas maznozīmīgākas:
neitralitāte, ātrums, tūlītējība, pozitīvu pārmaiņu veicināšana sabiedrībā, sabalansētība.

Mediju darbības novērtējums/ Vērtību maiņa

fox

CONSULTING

3. Atceroties, kā mainījies jūsu darbs žurnālistikā dažu gadu laikā, lūdzu, atzīmējiet, kuras no žurnālistikas profesionālajām vērtībām kļuvušas nozīmīgākas, maznozīmīgākas vai nav mainījušās

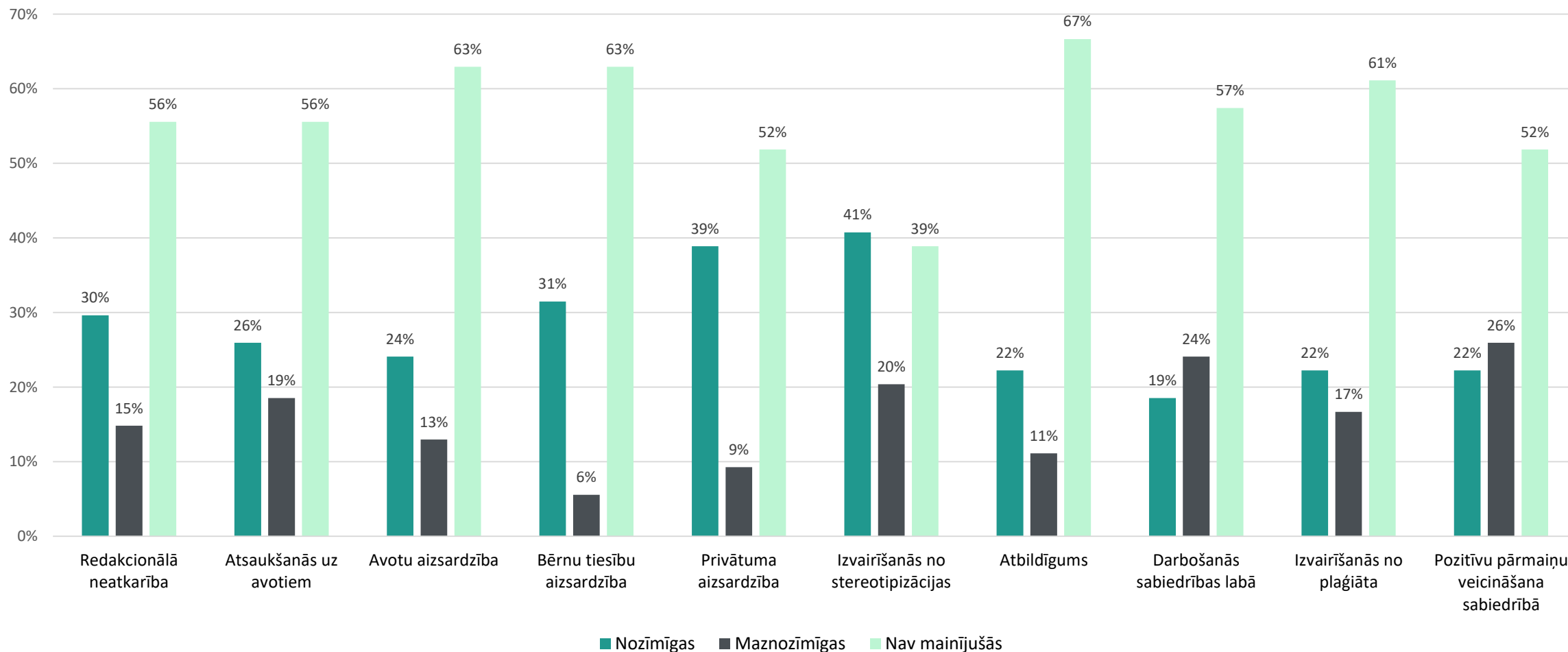


Mediju darbības novērtējums



CONSULTING

3. Atceroties, kā mainījies jūsu darbs žurnālistikā dažu gadu laikā, lūdzu, atzīmējiet, kuras no žurnālistikas profesionālajām vērtībām kļuvušas nozīmīgākas, maznozīmīgākas vai nav mainījušās



Nemainīgas tendences:

- žurnālistu darbu ietekmē politiskās un biznesa elites pārstāvji;
- žurnālistu profesionālais līmenis ir uzlabojies;
- žurnālisti zaudē profesionālismu.

Tendences, kas žurnālistikā kļuvušas nozīmīgākas:

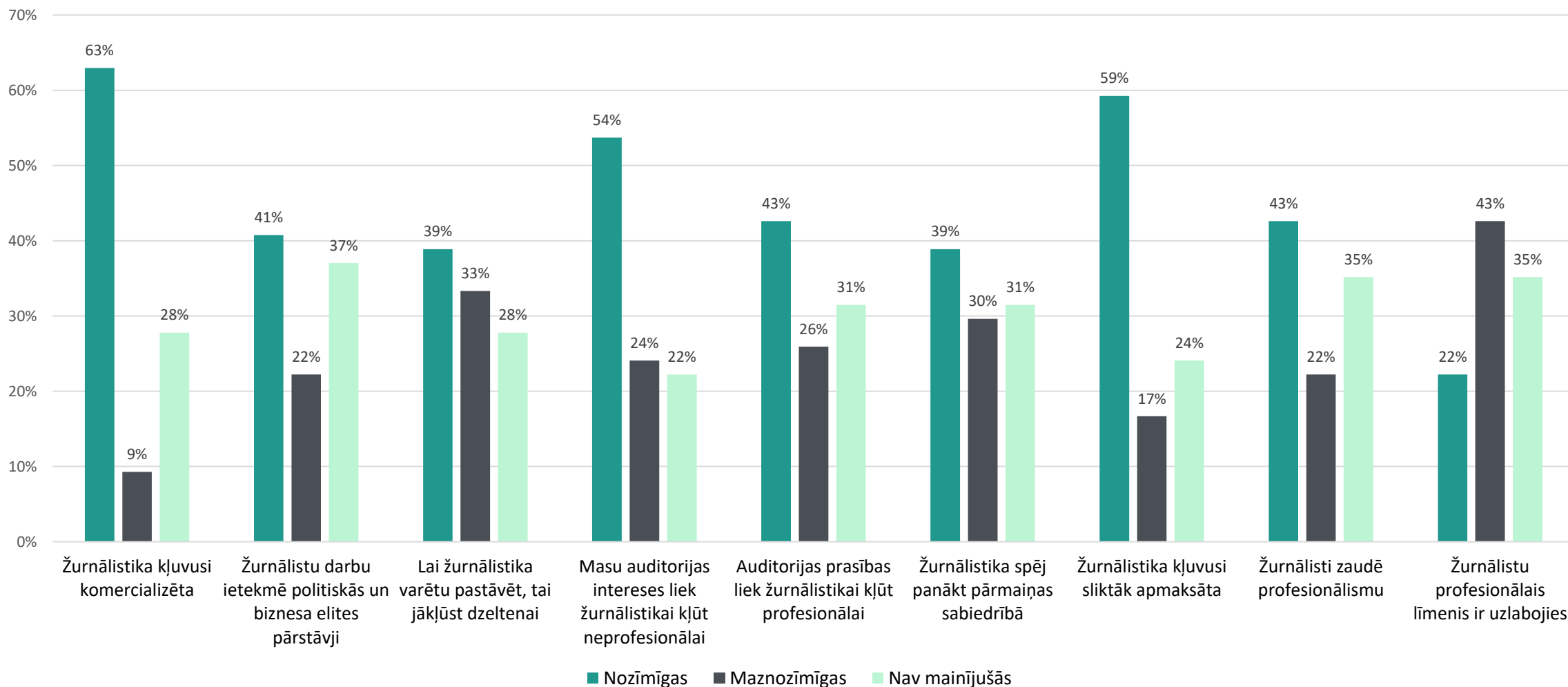
- žurnālistika kļuvusi komercializētāka;
- žurnālistika kļuvusi sliktāk apmaksāta;
- masu auditorijas interese liek žurnālistikai būt neprofesionālākai.

Tendences, kas žurnālistikā kļuvušas maznozīmīgākas:

- žurnālistu profesionālais līmenis ir uzlabojies;
- lai žurnālistika varētu pastāvēt, tai jāklūst dzeltenākai;
- žurnālisti spēj panākt pozitīvas pārmaiņas sabiedrībā.

Mediju darbības novērtējums/ Žurnālistikas tendences

4. Atceroties, kā mainījies jūsu darbs žurnālistikā dažu gadu laikā, lūdzu, atzīmējiet, kuras no tendencēm žurnālistikā kļuvušas nozīmīgākas, maznozīmīgākas vai nav mainījušās



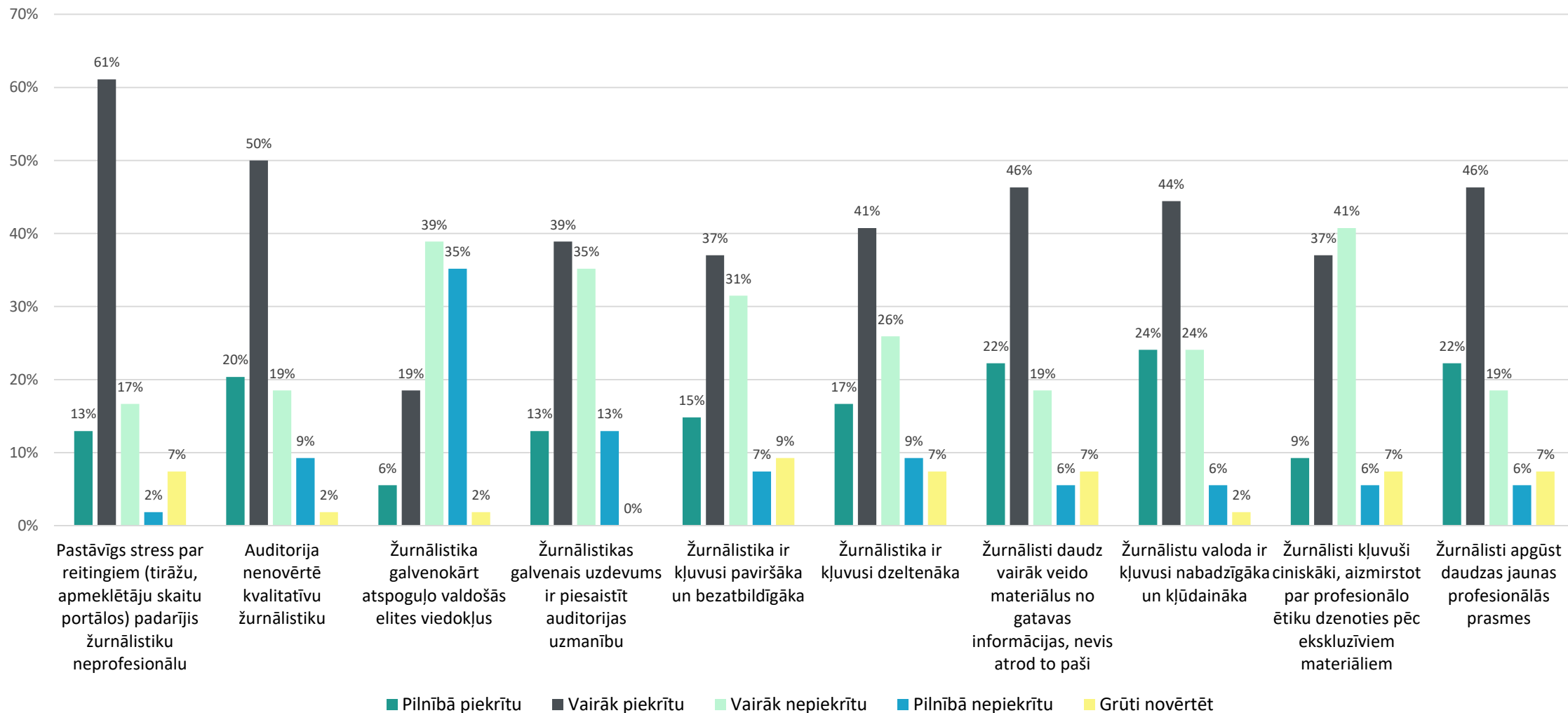
Apgalvojumi, kuriem visbiežāk pilnībā piekrīt aptaujātie respondenti uzrāda drīzāk negatīvu novērtējumu par mediju darbību

- žurnālistu valoda kļuvusi nabadzīgāka un kļūdaināka;
- žurnālisti daudz vairāk veido materiālus no gatavas informācijas, nevis veido to paši;
- žurnālisti apgūst daudzas jaunas profesionālās prasmes;
- auditorija nenovērtē kvalitatīvu žurnālistiku.

Mediju darbības novērtējums/ Skats uz pārmaiņām

5. Lūdzu, novērtējiet vairākus apgalvojumus par žurnālistikas izmaiņām, attiecībām ar auditoriju un citiem procesiem

(pilnībā piekrītu/ vairāk piekrītu/ vairāk nepiekrītu/ pilnībā nepiekrītu/ grūti novērtēt)



Prasmes, kuru svarīgums nav mainījies:

- atrast unikālus informācijas avotus;
- veidot materiālus no citu mediju publicētās informācijas;
- atrast unikālus materiālus;
- veidot interesantus un aizraujošus stāstus;

Prasmes, kas kļuvušas nozīmīgākas:

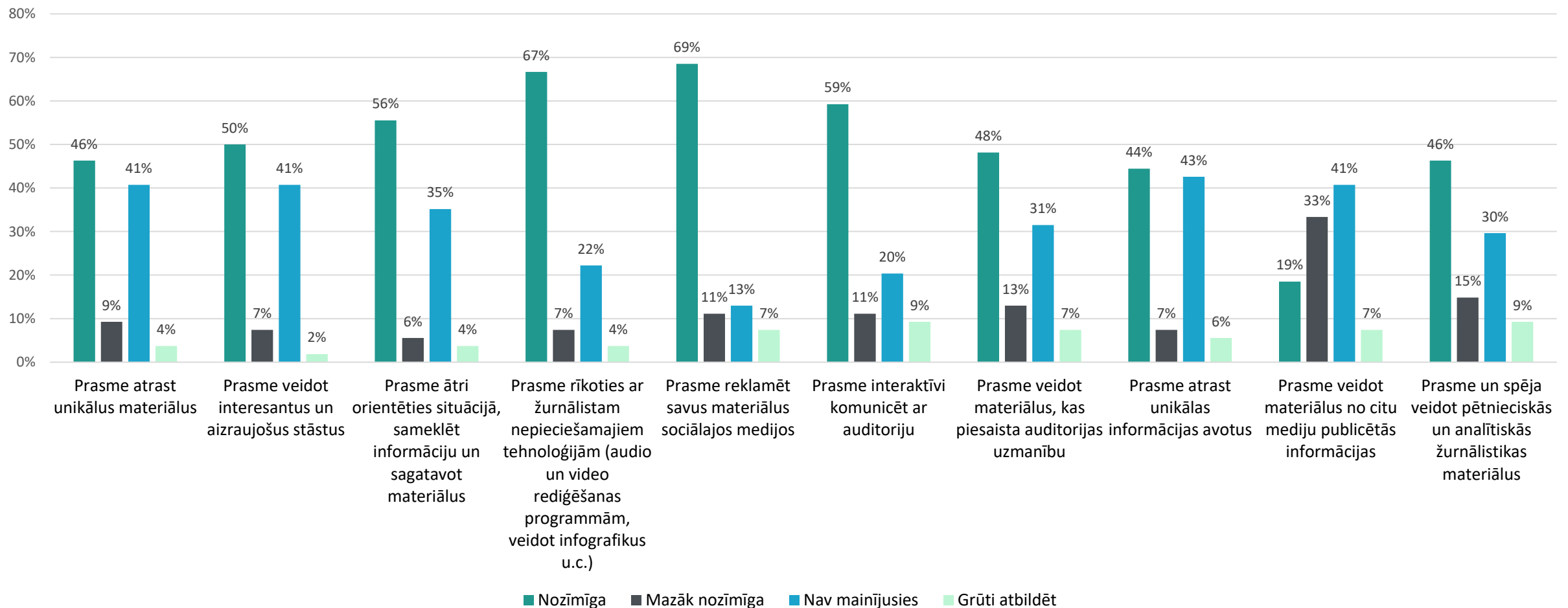
- reklamēt savus materiālus sociālajos medijos;
- rīkoties ar žurnālistam nepieciešamajām tehnoloģijām;
- interaktīvi komunicēt ar auditoriju;

Prasmes, kas kļuvušas mazāk nozīmīgas:

- veidot materiālus no citu mediju publicētās informācijas;
- veidot pētnieciskās un analītiskās žurnālistikas materiālus;
- veidot materiālus, kas piesaista auditorijas uzmanību.

Mediju darbības novērtējums/ Prasmes – kas svarīgi, kas ne?

6. Atceroties savu karjeru žurnālistikā, lūdzu, novērtējiet, kādas žurnālista prasmes jums pēdējo piecu gadu laikā kļuvušas nozīmīgākas vai mazāk nozīmīgas (nozīmīgāka/ mazāk nozīmīga/ nav mainījusies/ grūti atbildēt)



Ētikai būtiska nozīme žurnālistikas profesionālā līmeņa saglabāšanā

fox

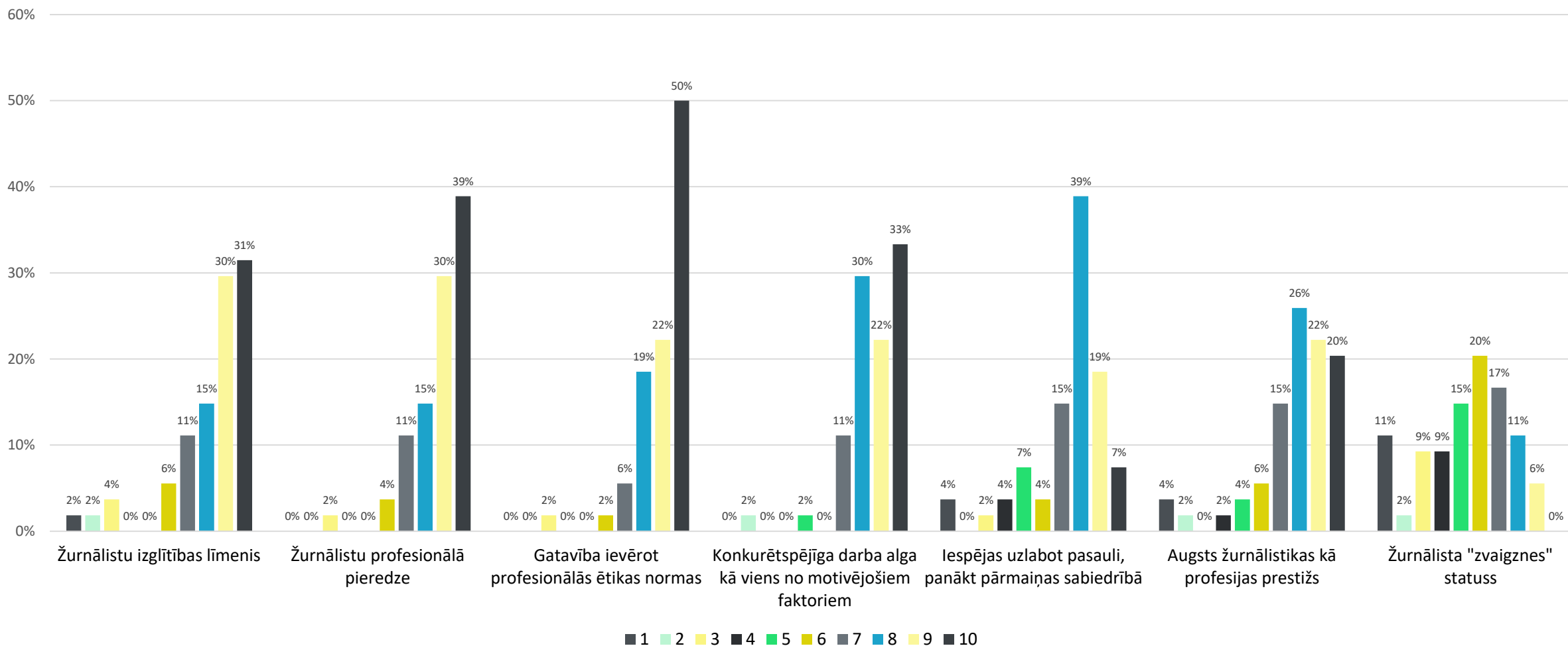
CONSULTING

Žurnālistikas profesionālo līmeni visaugstākajā mērā ietekmē:

- Redakcionālā neatkarība;
- Stabilitāte žurnālistikas darba tirgū;
- Gatavība ievērot profesionālās ētikas normas.

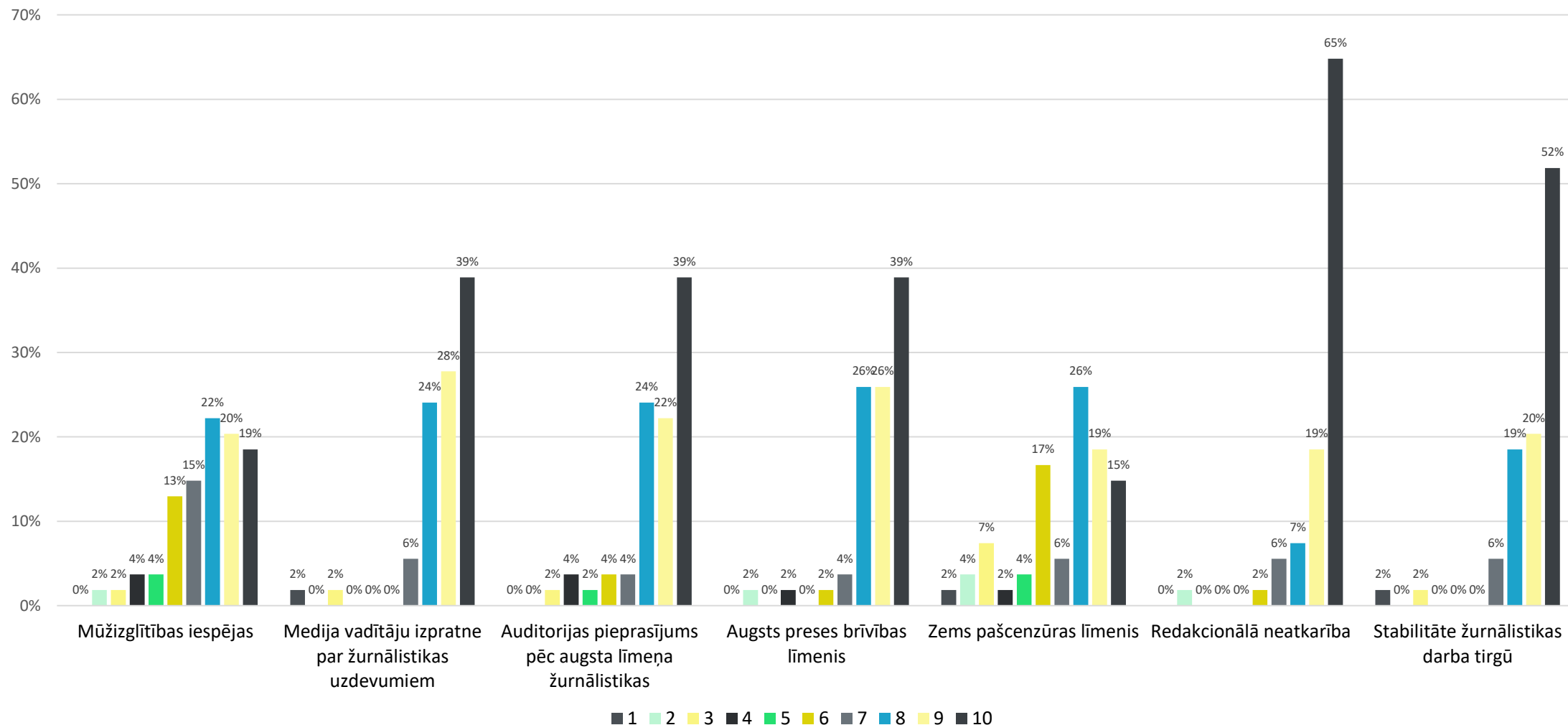
Mediju darbības novērtējums/ Kas ietekmē profesionālo līmeni?

7. Domājot par profesionālajām vērtībām, lūdzu, novērtējiem, kuri no minētajiem faktoriem varētu ietekmēt žurnālistikas profesionālo līmeni (skalā no 1 – 10, kur 1 ir “nemaz neietekmē” un 10 – “visaugstākajā mērā ietekmē”)



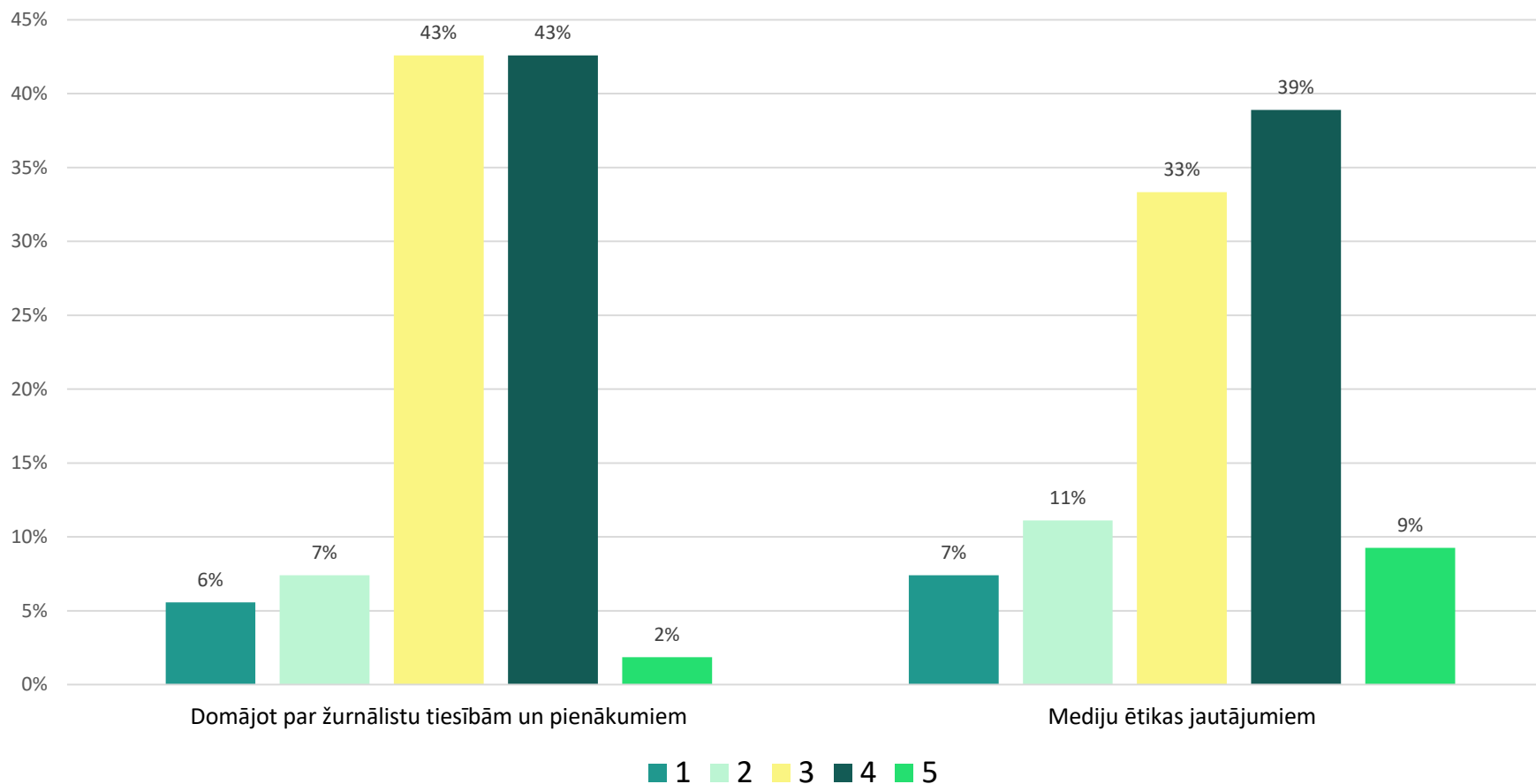
Mediju darbības novērtējums

7. Domājot par profesionālajām vērtībām, lūdzu, novērtējiem, kuri no minētajiem faktoriem varētu ietekmēt žurnālistikas profesionālo līmeni (skalā no 1 – 10, kur 1 ir “nemaz neietekmē” un 10 – “visaugstākajā mērā ietekmē”)



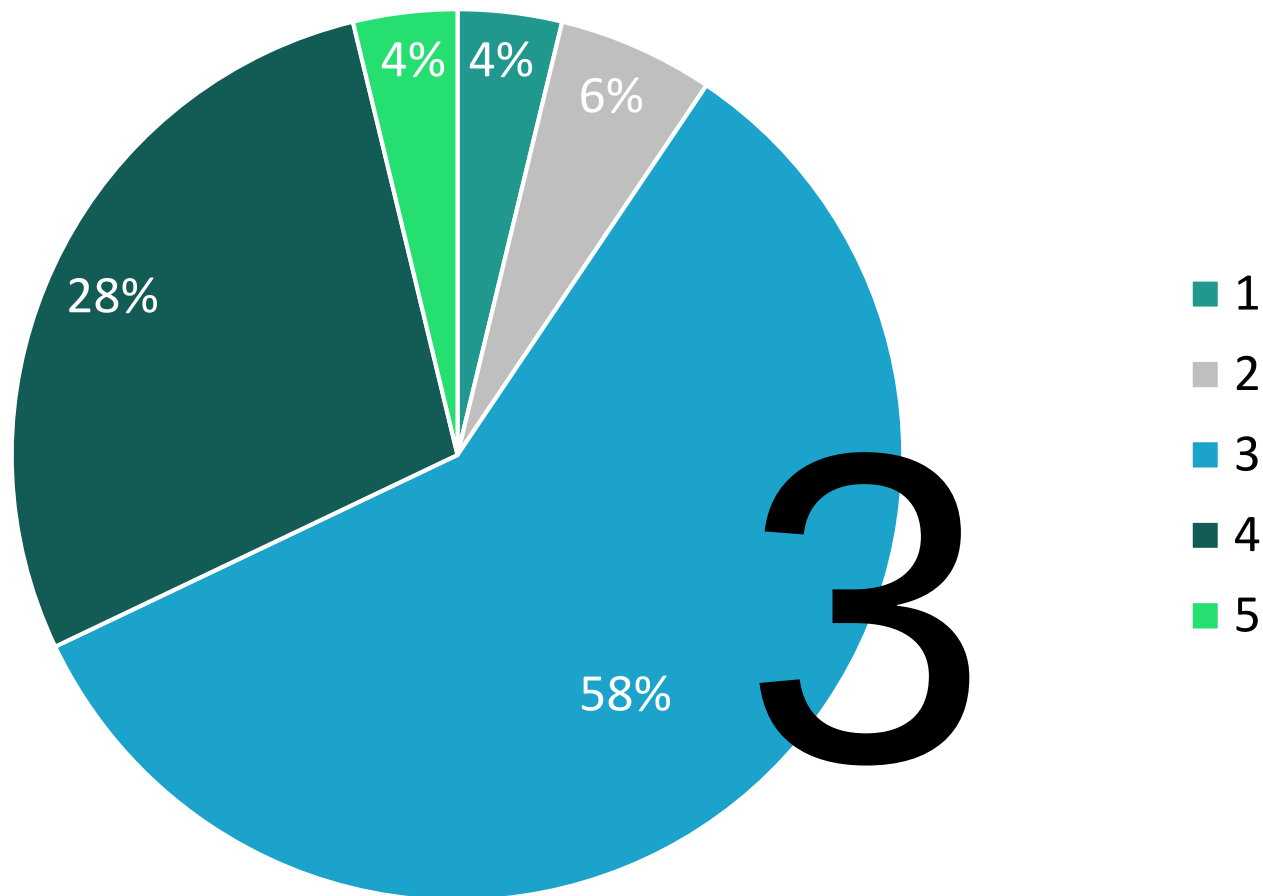
Mediju darbības novērtējums/ Tiesiskā regulējuma vērtējums

8. Cik lielā mērā esošais tiesiskais regulējums ir atbilstošs lai nozare būtu sakārtota (Lūdzu novērtējt tālāk sekojošos apgalvojumus skalā no 1 līdz 5, kur 1 nozīmē, ka nemaz nav atbilstošs un 5 – ka pilnībā atbilstošs)



Mediju darbības novērtējums – jautājums par glāzi līdz pusei piepildītu vai pustukšu

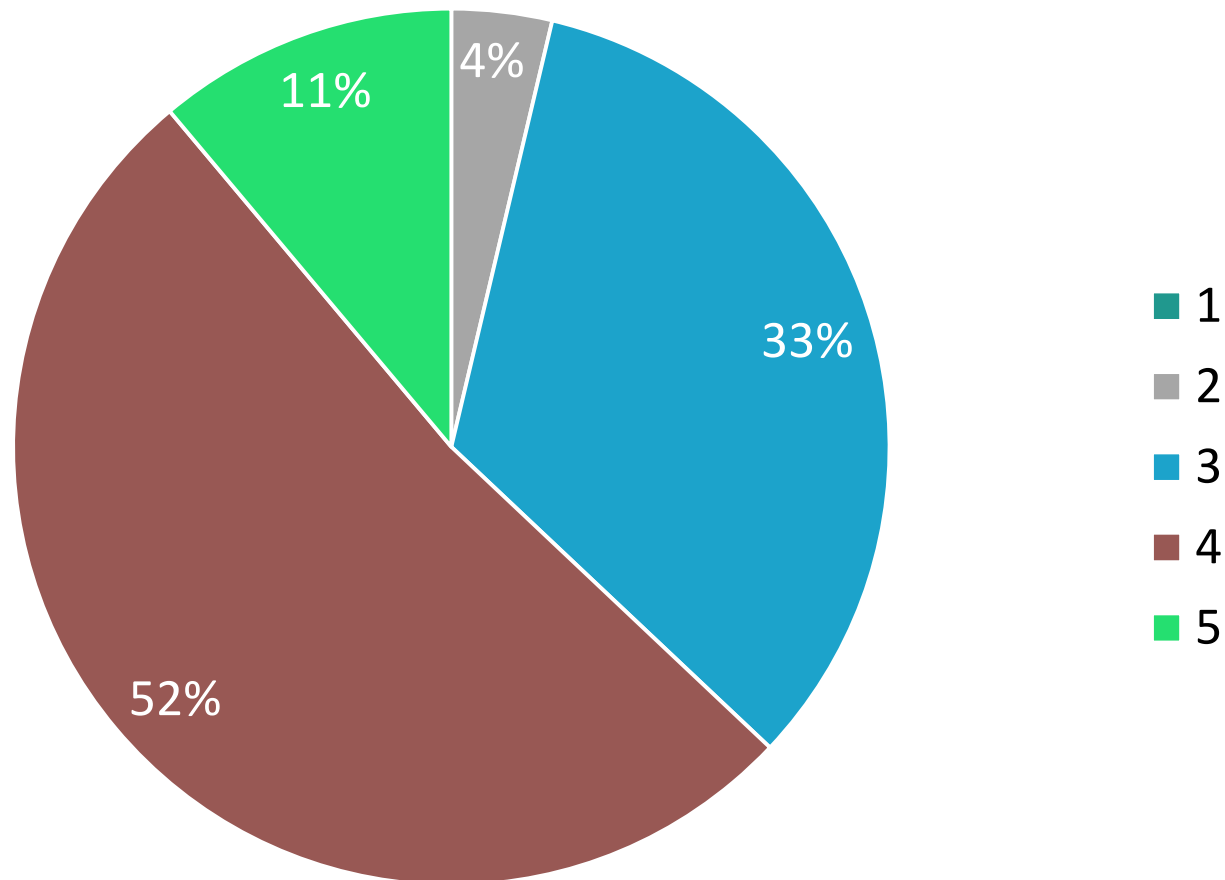
Kādu atzīmi no 1 līdz 5 (kur 1 ir neapmierinoši un 5 – izcili) varētu likt Latvijas Mediju ētikas padomei?



Mediju darbības novērtējums

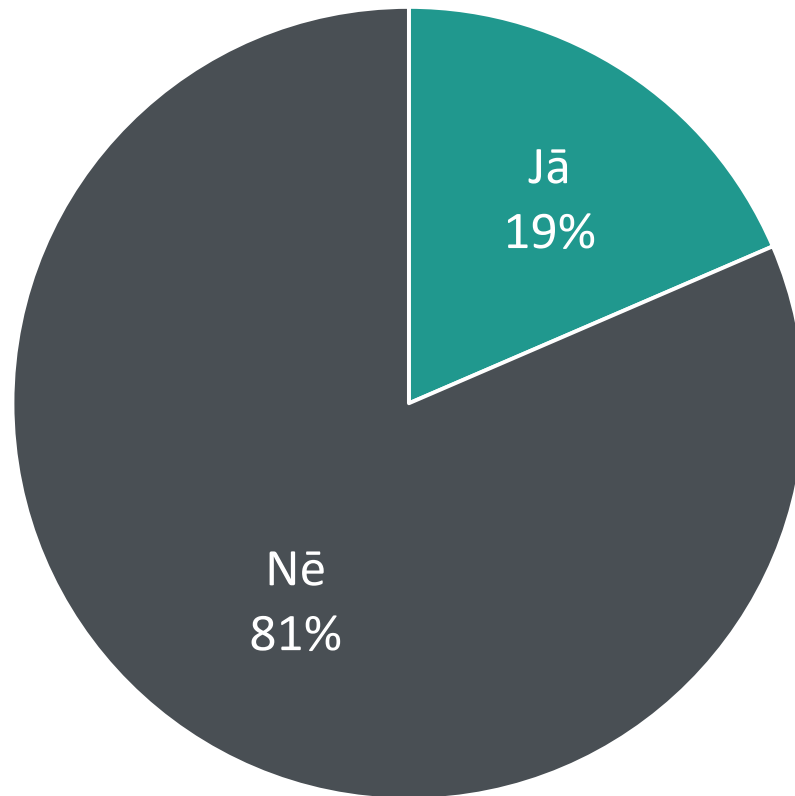
Pozitīvs nozares profesionāļu vērtējums Latvijas Mediju ētikas kodeksam

Kā skalā no 1 līdz 5 (kur 1 ir neapmierinoši un 5 – izcili) vērtējat Latvijas Mediju ētikas kodeksu?



Mediju darbības novērtējums/ Ētikas kodekss - apmierina

Vai redzat, ka Mediju ētikas kodeksā nepieciešami papildinājumi?



Iespējas papildinājumiem:

- uzticamas, ētiskas žurnālistikas un uzticamu mediju akcentēšanas virzienā;
- Kodeksa normu universālā pielāgojamībā (neatkarīgi no dalības organizācijā);
- jauno mediju regulējumā.

SECINĀJUMI

Vides un vērtību sadursme

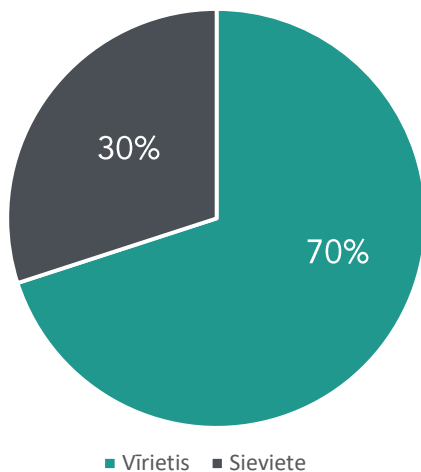
- Misijas apziņa par žurnālista darba ētiku un kvalitātēm pilnībā nesaskan ar prasmēm un tendencēm, ko žurnālisti novērtē kā arvien dominējošākas. Nepieciešamība sasniegt “dažādos informatīvos burbuļos” dzīvojošos nosaka to, ka žurnālistika kļūst izklaidējošāka un attiecīgi neprofesionālāka.
- Auditorijas vēlme pēc ātra patēriņa satura rada bažas žurnālistos, arvien mazāka vērtība tiek piešķirta kvalitatīvai žurnālistikai, žurnālistu darbs kļuvis vairāk izklaidējošs, nevis informētu sabiedrību veicinošs.
- Vajadzība noturēt auditorijas uzmanību kā iemesls formātu dažādībai – kāds steidz būt pirmais, skaļāks savos apgalvojumos, kāds objektīvi izvērtē notikumu attīstību, “rok dziļāk”. Kopējais izaicinājums – kurš mediju formāts gūst virsroku plašākā sabiedrībā?
- Vai mediji šodien aizvien ir 4.vara, kas iestājas par sabiedrības interesēm un spēj sabalansēt izklaidējošu saturu ar informatīvo, un veidot sabiedrisko dienaskārtību un domu?



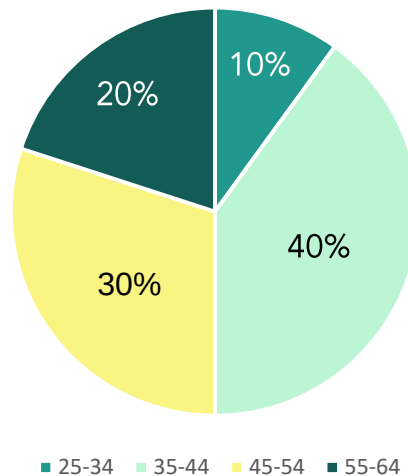
Latvijas mediju īpašnieku, vadības līmeņa darbinieku aptaujas rezultāti (telefonintervijas)

IZLASES RAKSTUROJUMS

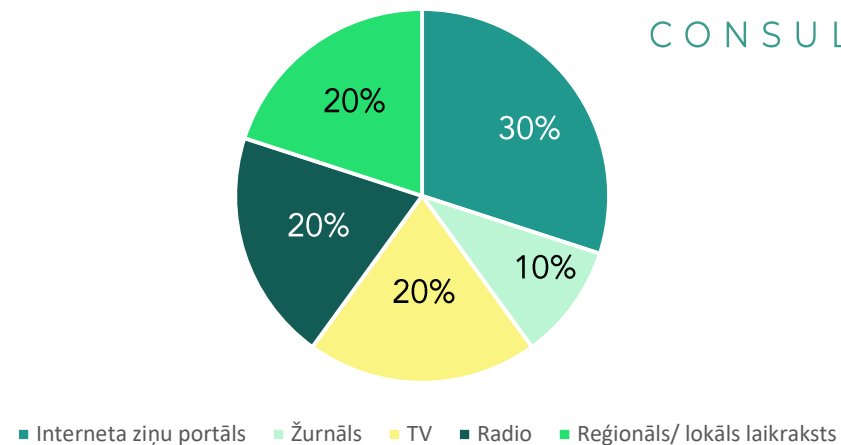
Dzimums



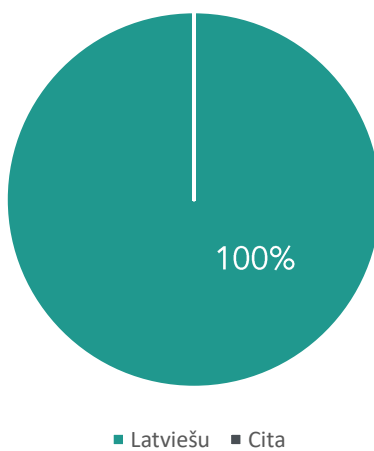
Vecums



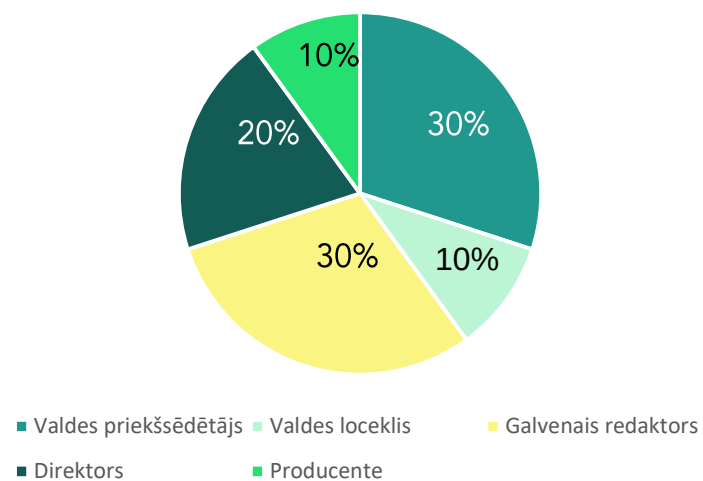
Pārstāvētais medijs



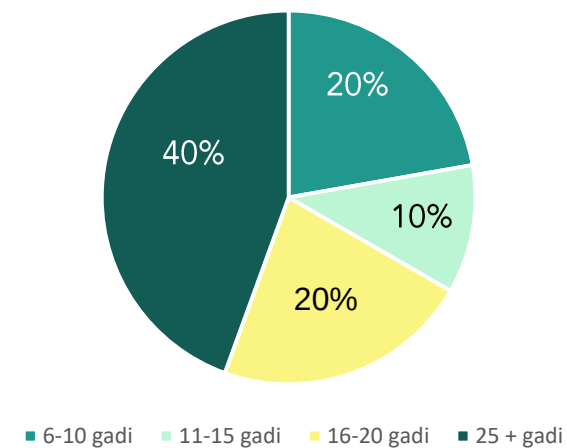
Valoda



Amats

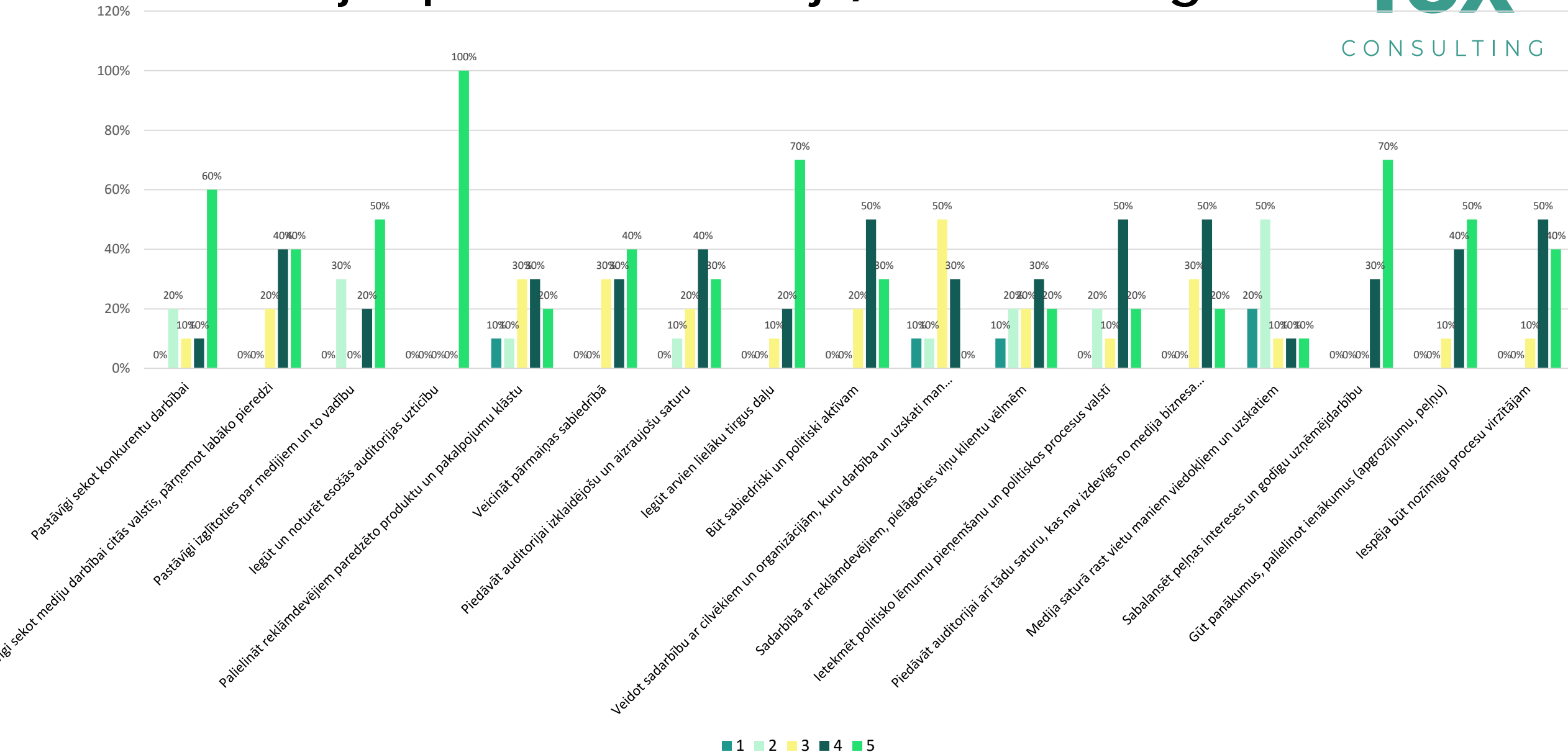


Pieredze mediju biznesā



Mediju darbības novērtējums

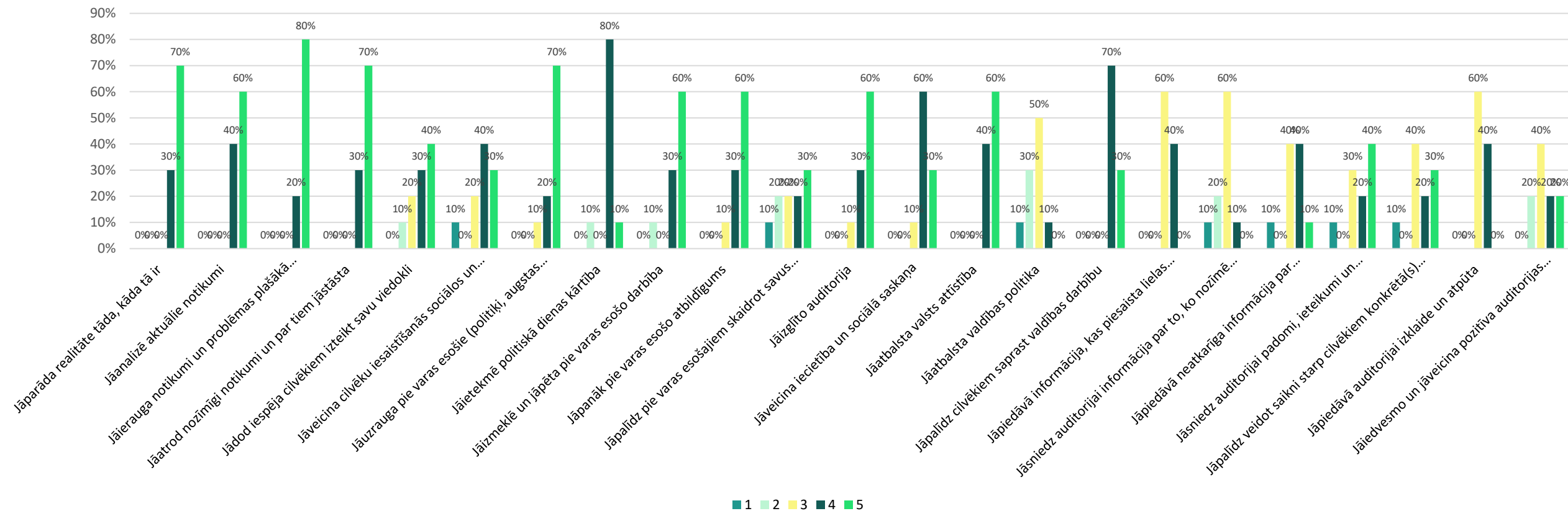
Domājot par darbu medijā, man ir svarīgi:



Cīņa par auditoriju saasinās

Svarīgākais, domājot par darbu medijā:

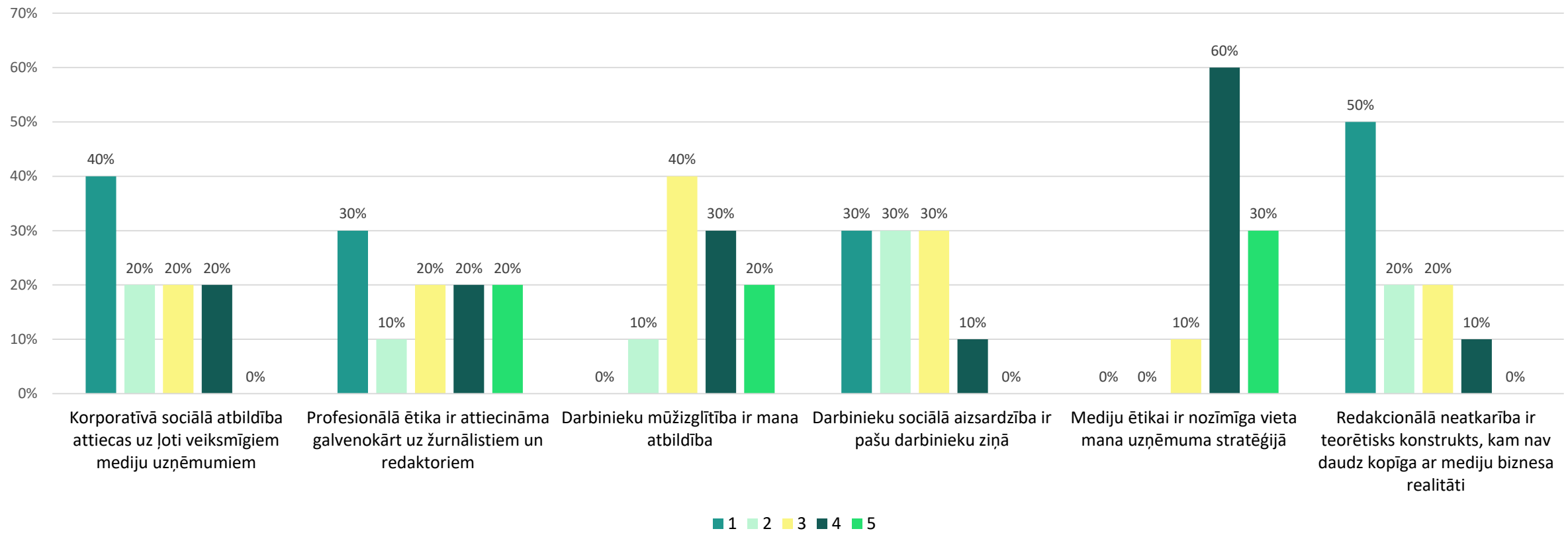
- legūt un noturēt esošās auditorijas uzticību;
- Sabalansēt peļņas intereses un godīgu uzņēmējdarbību;
- legūt arvien lielāku tirgus daļu.



Svarīgākie žurnālistu, redaktoru uzdevumi: ieraudzīt, parādīt & pastāstīt, uzraudzīt

- Ieraudzīt notikumus un problēmas plašākā perspektīvā;
- Rādīt realitāti, kāda tā ir;
- Atrast nozīmīgus notikumus un par tiem pastāstīt;
- Uzraudzīt pie varas esošos.

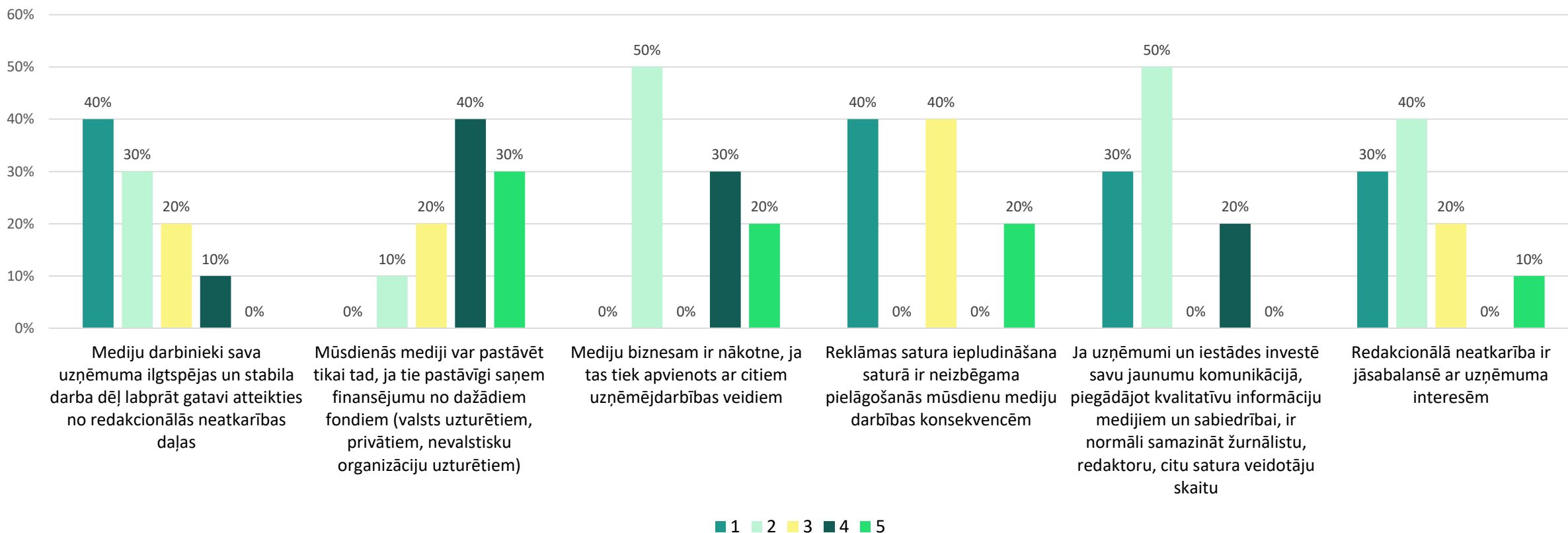
Domājot par sava mediju uzņēmuma attīstībai svarīgiem jautājumiem, uzskatu, ka:



Domājot par sava uzņēmuma attīstībai svarīgiem jautājumiem:

- Mediju ētikai stratēģiska nozīme;
- Atbildība par darbinieku mūžizglītību;
- Profesionālā ētika galvenokārt žurnālistu un redaktoru atbildība.

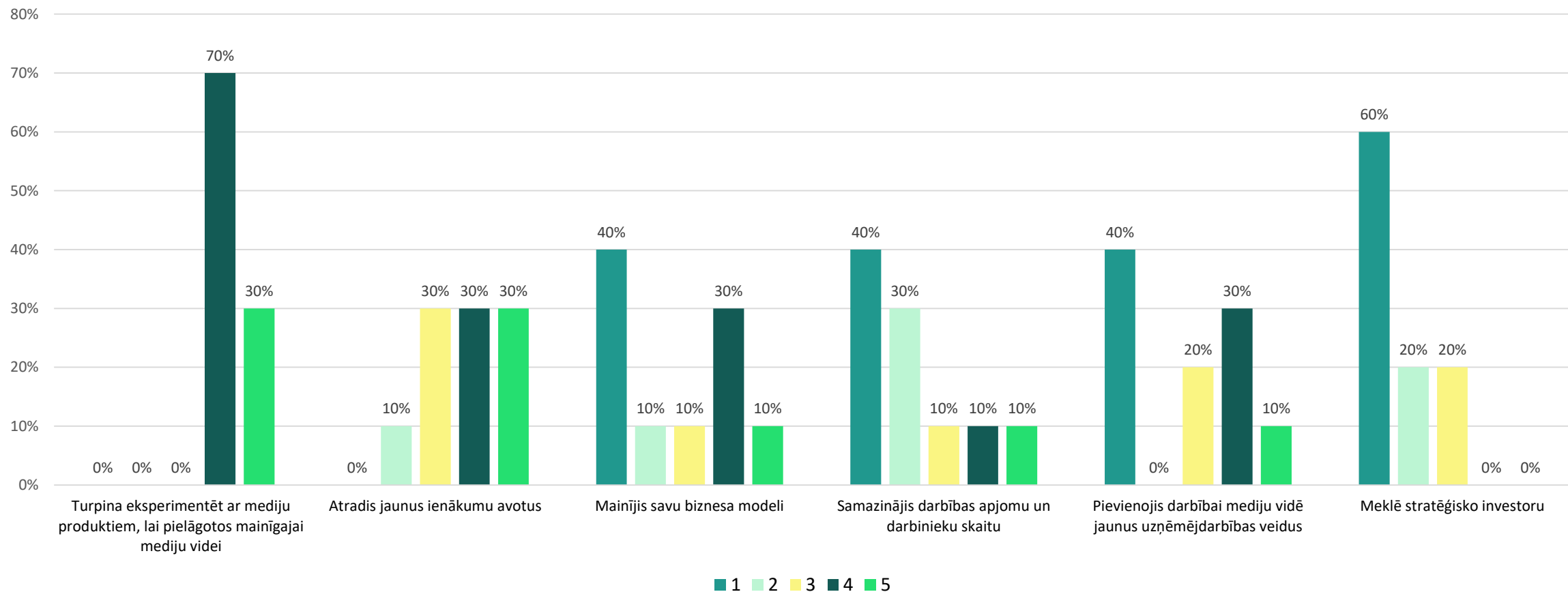
Diskusijā par aktuāliem un pretrunīgiem mediju attīstības procesiem, es domāju, ka:



Jaunu biznesa modeļu meklējumi:

- mūsdienās mediji var pastāvēt tikai ar nosacījumu, ja saņem fondu finansējumu;
- mediju biznesam nākotne tikai apvienojot ar citiem uzņēmējdarbības veidiem;
- reklāmas satura iepludināšana saturā neizbēgama.

Krīzēs un nozīmīgu pārmaiņu laikā, mans uzņēmums:



Krīzes periods kā eksperimentu
un ienākumu avotu
dažādošanas laiks.

Mediju vides ētikas novērtējums

Kur tiek izskatīti ar ētiku saistītie jautājumi Jūsu medijā?

Pārliedzinošs mehānisms visu aptaujāto respondentu vadītajos medijos. Iekšēji – sapulču formātā, vai atbildīgo personu lokā.

Minēta arī Latvijas Mediju ētikas padomes nozīme.

**Kā medijos apspriež, izvērtē ētikas
jautājumus?**

lekšējs, samērā «plakans» process – sarunas,
diskusijas, savs ētikas kodekss.

«Tas ir ikdienas process»

Kādi ētikas jautājumi Jūsu medijā tiek izskatīti?

- Ko drīkst/ nedrīkst publicēt;
- Privātums;
- Faktu pārbaude;
- Viedokļu pārstāvniecības balanss un objektivitāte;
- Reklāmas satura iepludināšana saturā.

Kad pēdējo reizi ir izskatīts kāds ētikas jautājums?

Mediju ētikas jautājumu risināšana kā ierasta prakse, ne izņēmuma gadījums.

Kādus ētikas pārkāpumus esat konstatējuši?

- Personas privātums;
- Faktu pārbaude;
- Žurnālista darba apvienošana ar sabiedrisko attiecību praksi;
- Reklāmdevēju, politisko interešu pārstāvniecība saturā.

Kādas ētikas problēmas visbiežāk saskatāt žurnālistikā Latvijā?

Atkarība no politiskās ietekmes, reklāmdevējiem;
Žurnālistu ietekmējamība (saistībā ar zemo
atalgojumu);
Nesabalansētu viedokļu atspoguļošana.

Kādu palīdzību, atbalstu Jūs cerat saņemt no Latvijas Mediju ētikas padomes?

Ekspertīzes demonstrēšana;

Regulējošas, ne tikai rekomendējošas funkcijas īstenošana, pārkāpumu izskatīšana;

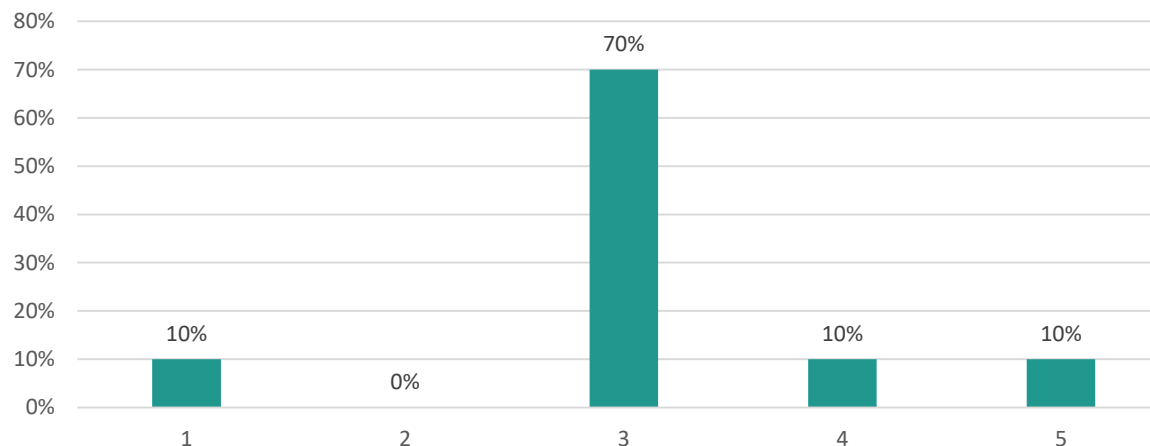
Juridiskas palīdzības sniegšana;

Pozicionējums un rīcība kā mediju vidi centrējošam spēkam.

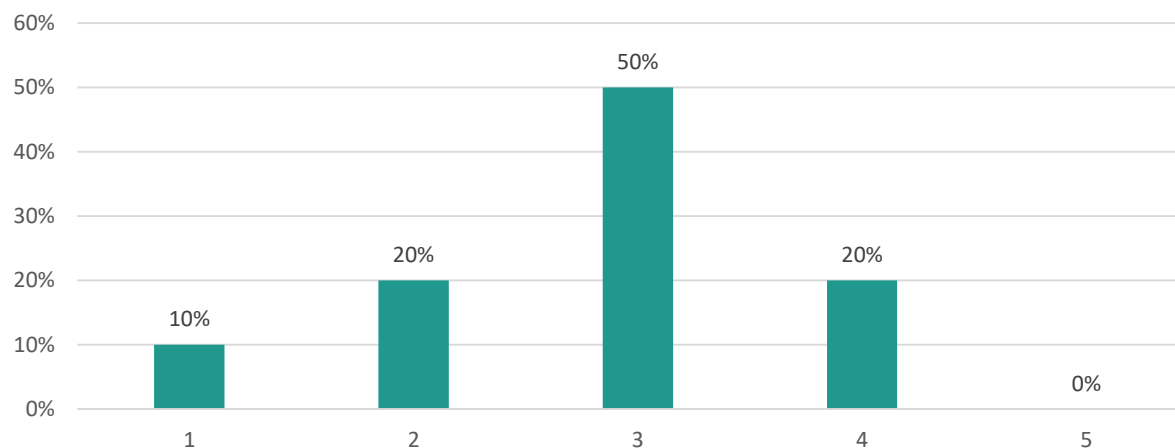
Mediju vides tiesiskais regulējums

Cik lielā mērā esošais tiesiskais regulējums ir atbilstošs lai nozare būtu sakārtota:

Domājot par žurnālistu tiesībām un pienākumiem



Mediju ētikas jautājumiem



Kādu atzīmi no 1 līdz 5 (kur 1 ir neapmierinoši un 5 – izcili) varētu likt Latvijas Mediju ētikas padomei? Un kāpēc?

4

viss vēl priekšā

Kā novērtējat Latvijas Mediju ētikas padomes attīstības perspektīvu un savu līdzdalību tajā?

Kopumā pozitīvs vērtējums par pirmo darbības periodu un gaidas par to, kā Mediju ētikas padome spēs sevi pierādīt nākotnē.

Kā skalā no 1 līdz 5 (kur 1 ir neapmierinoši un 5 – izcili) vērtējat Latvijas Mediju ētikas kodeksu?

4

SECINĀJUMI

Kopumā Latvijas mediju īpašnieku, vadības līmeņa darbinieku vidū ir **skaidra un visai vienota izpratne par nozares problēmām, iespējām un izaicinājumiem.**

Redzējums par Mediju ētikas padomi kā vidi atspoguļojošu elementu – darbojoties fragmentētas, finansiāli izaicinošas vides apstākļos.

Latvijas Mediju ētikas padomes darbība tiek uzlūkota kā **pozitīvs piensesums nozarei**, kurā augstu novērtēta ētikas jautājumu nozīme dažādos aspektos (gan stratēgiskās attīstības, gan ikdienas darba kontekstā).

Pēc pārliecinoša, pozitīvi novērtēta starta seko izaicinājums - kas tālāk? **Iespēja piepildīt nozares gaidas, pozicionēties un rīkojoties kā nozari centrējošam spēkam.** «Jo stiprāka būs padome, jo vairāk tai uzticēsies.»



Anete Gribuste
Partnere

anete.gribuste@foxconsulting.lv

+371 26 46 44 48

www.foxconsulting.lv